Број 204. У Новом Саду, у уторак 16. септембра 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот, За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. на за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЈОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте ованих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1 Октобра 1908. године отварамо нову претплату на четврту четврт

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура** — За оне, који желе да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца.**

За Нови Сад стаје „Застава,“ кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом.**

Нови претплатници који одмах пошљу своју претплату **за четврту четврт 1908 добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.**

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, септембра 1908.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Лом на Балкану.

Беч није никако задовољан са приликама на Балкану. Нарочито му је криво што су Младотурци онемогућили европским великим државама мешање у унутарње турске послове. Бечу се никако не свиди младотурска политика Пошто су сви народи добили равноправност, то је отпала потреба, да Беч и даље туторише. Али још теже пада Бечу братимљење Турске са Србима. Он у томе види демонстрацију и спремање отпора против продирања Аустро-Угарске на Балкан. Нарочито се пак Беч расрдио, што су Младотурци протерали из Плевља Сулејман пашу, који је био тамо аустријски агент Аустријска је војска спасла Сулејман пашу од народног суда. Но Беч хоће и да се свети зато. Да се нешто спрема види се и по томе, што су жене и деца аустријских официра и подофицира морале одмах да се уклоне из Плевља. То се догодило за 24 сата. Одмах затим пронео се глас, да у Плевље долази појачање аустријској војсци. Кад је младотурски вођа, Ахмет Риза бег био код нашег министра спољних послова, барона Ерентала. овај му је озбиљно саветовао, да се Младотурци окане магловитих планова и да се чувају братимљења са Србима. Ово последње рекао је доста увијено, али полузванични су листови протумачили, да се то тиче Срба.

Бечка дипломација не може мирно да спава услед овог преокрета на Балкану. Она се са оваким приликама у Турској не може да измири. Њој је потребна Турска у вечитим трзавицама. Не може ова да гледа Турску у пријатељству са балканским државама, јер она само у мутном може да лови У том се десило у Цариграду нешто, по бечку дипломацију врло згодно. Турски министар спољних послова давао је ручак у почаст страним посланицима На тај ручак није позват бугарски дипломатски агент Гешов. Турска влада сматра Бугарску саставним делом Турске, па зато бугарски дипломатски агент у њеним очима није посланик стране државе Младотурска влада хтела је и у томе да покаже своју моћ. Гешов је због тога напустио Цариград, а бугарска влада тражи задовољштине за увреду. Истина је, да је у смислу берлинског уговора Бугарска још увек вазална држава султанова, али то је само на папиру Бугарска има своју војску, склапа са страним државама уговоре не питајући султана, а може самостално да води ратове а то су знаци независне државе. Поред тога турска је влада са бугарским дипломатским агентом досада општила као и са осталим посланицима страних држава.

Ово непромишљено изазивање турске владе добро је дошло бечкој дипломацији. Огорчена Бугарска врло је добро оруђе Бечу, да Младотурке застраши и да их умекша, нарочито пак да их натера, да се окане агитације у Босни и Херцеговини. Бугарски кнез и кнегиња примљени су ових дана у Будимпешти као гости нашег краља са свима почастима, које се одају независним владаоцима. То је био уједно одговор турској влади. После овог пријема бугарског кнеза у Будимпешти бугарска е влада постала енергичнија Она је силом узела у своју управу турску источну железницу, која иде преко бугарског земљишта, да Турској покаже своју моћ. Бечки и пештански листови траже независност Бугарске. Бугарски дипломатски агент у Лондону изјавио је, да је по мишљењу бугарске владе дошло време, да се Бугарска прогласи независном краљевином Али Бугари не мисле озбиљно на то. Њима не иде у рачун, да се свим одвоје од Турске док Македонија не добије автономију. Кад би се сасвим оцепили од Турске, онда би њихова пропаганда у Македонији била јако отежана. Укинуо би се и бугарски егзархат који је управљач бугарске пропаганде. Кнез Фердинанд из тих разлога мора да се одрече још за неко време краљевске круне, иако гори од жеље, да се назове краљем

Енглеска штампа једнодушно саветује Бугарима, да се не дају натоциљавати. Кад би се Бугарска прогласила независном, то би значило рушење берлинског уговора. Последице тога чина биле би врло велике. Руски листови „Новоје Времја“ и „Слово“ пребацују бечкој дипломацији, да она гура Бугарску у вратоломну политику. Аустро Угарска би хтела да се берлински уговор погази То треба прво да учини Бугарска. Одмах затим би Аустро Угарска извела анексију Босне и Херцеговине с истим правом, с којим се Бугарска прогласила независном државом. Руски листови одлучно протестују против оваке политике бечке дипломације. У исто време бечки листови пишу, да се морају на конгресу европских држава решити разна

ПОДЛИСТАК.

НЕОПРЕЗНОСТ.

А. Чехов.

Петар Петровић Стрижин, нећак пуковнице Ивановне, онај исти коме су прошле године украли нове каљаче, кренуо се са крштења тачно два сата ноћу. Да не би своје пробудио, свукао се опрезно у предсобљу, на прстима, као дух пође у спаваћу собу и не палећи никакве ватре почео се спремати да заспи.

Стрижин проводи трезвен и уредан живот, израз лица му је душеспасительан, а чита само духовно — моралне књиге. На крштењу од радости што се Љуба Спиридоновна срећно решила бремена, он је дозволио себи испити четир чашице ракије и повећу чашу вина, што је својим кусом потсећало на нешто средње између сирћета и рицинуса. А жестока пића слична су морској води и слави: што више пијеш, тим већма жедниш. И сада свлачећи се Стрижин је осећао неодољиву жељу да пије.

— „У Дашенке, изгледа, има ракије у орману у десном углу, — мислио је он. — Па, ако ја и испијем једну чашицу, то она неће ни приметити.“

После кратког колебања, савладавши свој страх Стрижин се упути орману. Отворивши пажљиво врата, напипа у десном куту флашу и чашицу, налије, остави флашу на место, а онда се прекрсти и испије. И у тај мах деси се неко чудо. Ужасном силом слично бомби одједанпут Стрижин паде од ормана на сандук. У очима му засевало, дисање отештало, а по целом телу прође га тако осећање, као да је упао у блат пуно пијавица. Изгледало му је као да је место ракије прогутао комад динамита, који му је разорио тело, кућу, цео домазлук... Глава, руке, ноге — све откинуло и полетело некуда врагу, у простор..

Три минута је лежао на сандуку непомичан, не дишући, онда се дигне и запита себе:

— Где сам ја?

Прво, што је осетио, кад је себи дошао, био је оштар задах петролеума

— О Боже, гле, ја место ракије испио петролеум! — ужасну се он. О, св. угодниси!

Мисао, да се отровао, бацала га је и у ватру и у језу Да је отров био, доказује осим задаха у соби, пањење у устима, светлаци у очима, звоњење у глави и клокотање у стомаку. Видећи, да му се смрт приближује и не обмањујући се напрасним надама зажели опростити се с блиским рођацима и упути се у Дашењкину спаваћу собу. (Како је био удов, то је к д себе место газдарице држ о своју свастику Дашењку, стару девојку.)

— Дашењка! — рече он плачним гласом улазећи у спаваћу собу. — Драга Дашењка!

Нешто у мраку зашушка и испусти дубоки уздах

— Дашењка!

— А? Шта? — јасно проговори женски глас. — Јесте ли ви то, Петре Петровићу? Већ сте се вратили? Па, шта? Како су назвали девојчицу? Ко је била кума?

— Кума је била Наталија Андрејевна Великосвјетска, а кум — Павле Иванић Безсоницин. Ја... ја.. Дашењка зацело ћу умрети. А малу су назвали Олимпијадом у част њихове добротворке... Ја.. ја.. Дашењка, ја сам пио петролеума.

— А гле! Па, зар су тамо петролеумом служили?

— Да признам, хтео сам и не питавши вас, ракије пити и... Бог ме је казнио: у брзини ја се у мраку напих петролеума.. Шта да радим?

Дашењка, чувши, да без њене дозволе отворио орман, диже се.. Она брзо упали свећу, скочи из кревета и у кошуљи љутита, коштуњава, у папиљоткама потрчи босим ногама орману.

— А ко је то вама дозволио? — запита она строго, загледајућу унутра у орман. — Као да је ракија ту за вас остављена?

— Ја.. ја.. Дашењка нисам пио ракије, него петролеума... прогунђа Стрижин, бришући хладни зној.

— А зашто ви дирате петролеум? Је ли то ваш посао? Је ли ради вас ту метут? Или по ва-

питања, која се тичу даље судбине Турске. Ти листови веле, да се Бугарској мора признати независност, Енглеској дати острво Кипар, Грчкој Крит, а Аустро-Угарској Босна и Херцеговина са Новопазарским Санџаком.

Вероватно је, да до тога сада неће доћи Руска дипломација неће дозволити, да се прилике на Балкану мењају у корист Аустро Угарске. Неће пристати ни Италија на то, да се Аустро Угарска учврсти. Али то неће Беч бунити у ковању разних планова, којима је циљ продирање у Солун. Бугарска ће му и даље бити у помоћи, јер Бугари не виде даље од носа, а шовинизам их гура у политику, која се граничи са глупошћу.

=

Како ћемо проћи са Андрашијевом изборном реформом?

Андрашијева изборна реформа учиниће велике неправде немађарским народима Мађари ће по тој изборној реформи имати много више гласова, него што им припада, а немађарски народи много мање. Срба, који су навршили 24-ту годину живота, има 108 193, а имаћемо само 97 144 гласа Румуни пролазе још горе а Мађари ће имати 2,501.460 гласова, иако има тек 2,015.355 Мађара, коју су навршили 24 ту годину живота. Из објављених бројева види се пак, како стојимо у Угарској у погледу просветном и донекле економском Доносимо те бројеве, из којих се уједно види, да је број неписмених у нашем народу још увек велики. Међутим ови бројеви састављени су на основу пописа од 1904 године, а од тога доба зацело се и у нас прилике доста побољшале.

Узмимо Нови Сад

По статистици од 1. јануара 1901. год било је у Новом Саду свега 28.763 душе од тих је било 9889 Срба дакле 34 4% од целокупног становништва Новог Сада. По новој изборној реформи биће у Новом Саду 894 бирача са 3 гласа Од тих бирача требало би Срби, према својој бројној снази, да добију 34·4% а у истини по новој реформи ће Срби имати 34 2%. Дакле имаће мање за 0 2%.

Са 2 гласа биће у Новом Саду 1623 бирача. Срби ће имати свега 25.2%, дакле са 9·2% ће бити у губитку.

Бирача с једним гласом ће бити 2377. На Србе ће пасти 33 9%. Мање са 0 5%.

Свака десеторица од оних, који не знају читати и писати, бирају по једног изборника. Таких ће у Новом Саду бити 1794 Од тих ће Срба бити 52 0%, а не 34·4%, што би одговарало укупном броју Срба Нови Сад би свега имао 8484 гласа; од тога би Срби имали 31 1% Откинуто нам је 3·3%. Из споменутога се види, да је Срба у Новом Саду највећи број, који не зна читати и писати. Томе ће бити узрок и то, што смо до скора имали на салашима само једну школу.

Сомбор. Од 29 036 душа, што их има Сомбор, било је 11·927 Срба. Срби дакле сачињавају 41% укупног становништва Сомбора По новој реформи имаће Сомбор 788 бирача са 3 гласа. Међу њима Срба 22·7%. Срби су у губитку са 18·3%. Са 2 гласа биће 1217 Срба 19 2% Ту губе Срби 20 8%. Са једним гласом биће 1510 бирача. Срба 28 5%; губитак по Србе је са 12 5%. Изборнике бирају 3412 Од Срба који бирају изборнике има 63 3%, на нашу штету са 21·3%.

И у Сомбору сметају много салашеви, где је било врло мало школа у оном времену кад су данашњи бирачи трабали научити читати и писати.

Панчево по статистици има 18 512 душа, од тих је 7874 Срба Срби сачињавају 42·5% целог становништва По новој изборној реформи стојаће Панчево овако:

Бирача са 3 гласа биће 457; од тих Срба 39 1%. Мањак 3·4%. Бирача са 2 гласа биће 1255; међу тима Срба 34 9%; мање са 6 6%. Бирача са једним гласом 1653; Срба је од њих 40 3%; Срба мање са 2·2% Они који бирају изборнике 1064. Срба 66·6%. Срба за 24·1% више него што би требало Панчево ће имати свега 5640 гласова; од тих ће бити српски гласови 38·2%. Срби су у губитку за 4 3%

Како стоји Вршац?

Вршац је 1. јануара 1901. год. имао 24.770 душа. Српских душа је било 8 112 што износи 32 7%.

По новој реформи биће у Вршцу 508 бирача са 3 гласа. Срби ће имати у томе само 25·0% губе 7 7%. Са два гласа биће 1828 бирача међу тима Срби су заступљени са 26 9%, закинути су за 5.8% По 1 глас ће имати 2339 бирача, међу којима има 26·3% мање 4·4%. Изборнике бирају њих 1397 међу којима има 50 2% Срба, те је у тој групи Срба за 17 50 више него што би требало. Вршац има свега 7659 бирача од којих је 27% Срба, те је српских гласова мање за 5 7%.

Кад упоредимо ове четир вароши видећемо, да је по нас Србе најповољнија Нови Сад, иако се не може рећи, да је и ту такав сразмер, какав би одговарао нашој бројној снази. Нови Сад у бирачима са три гласа губи 0 2% према 34·40% праве снаге док Сомбор губи скоро 18 5% Од свих вароши где су Срби, Сомбор је најгоре прошао. Нови Сад је најмање изгубио.

Да велики део Срба Новосађана не живи по салашима, где није била школа, Нови Сад би имао далеко више бирача но што одговара бројној снази

Код бирача са 2 гласа губи Нови Сад 9·20%, Вршац 5·8%, Панчево 6.6, Сомбор пак 20 8%. Ту Нови Сад не стоји ни близу у оном саразмеру губитка како стоји код бирача са 3 гласа. Сомбор је опет најгоре прошао, јер губи преко 20%.

Непријатан је појав и у том, што је код Срба велики број оних, што не знају читати ни писати (аналфабетисте.) Међу српским варошима најбоље стоји у том погледу Вршац (50 2) а најгоре Панчево (66.6%).

У Бачкој жупанији има 604.989 становника. Од тих је 114 715 Срба што чини 18·9 укупног. Број бирача са 3 гласа износи 14.196 Срби имају само 15·8 те губе према броју снаге своје 3·1% Са два гласа има у Бачкој жупанији 34.108 бирача, Срба 16 4 мање 2 5% Са једним гласом биће 56 750 бирача. Срба 15 2 Губитак са 3 7% Изборнике бирају 37685. Срби су ту заступљени са 26 8%. Дакле на нашу штету са 7·9%

Бачка жупанија има свега гласова 171.320 а међу тим српских има 16·3%; са 2·5% мање него што би нам по бројној снази припадало.

Торонталска жупанија има 589 026 становника од тога броја су Срби 183.983 што чини 31 2% укупног броја. Бирача са 3 гласа има 10.213. Срба 23·5. Мање са 7·7% него што је број Срба према целокупном броју становништва. Са 2 гласа 29.241 бирач. Срба је 27·8% Са једним гласом има 49363, међу тима Срба је 26 2% а то је за 5% мање. Изборнике бирају 52827 гласова међу тима су Срби заступљени 4·2% а то је са 10 8% на нашу штету. Укупан број гласова је у Торонталској жупанији 143 781 а српских је међу тима 26·9% а то је са 4·3% на штету нашу.

Тамишка жупанија има свега 396.404 становника Срба има свега 54817 дакле 13·8% од укупног броја становника У тој жупанији има 5235 бирача са 3 гласа; Срби су заступљени са 8·0 дакле са 5 8% мање него што је саразмер према броју целокупног становништва.

Са 2 гласа има 20762 бирача. Срба је 13 5%. мање 0.3% Са 1 гласом има бирача. 35911. Срба 12·0 дакле са 1 8% мање него што би било потребно. Изборнике бира 37515 душа Међу њима има 16·7% Срба а то је 2·9 дакле скоро 3% више него што би одговарало бројној снази Срба. У тамишкој жупанији биће свега 96 892 гласа Српских гласова ће бити свега 12.2 мање за 1 6%.

Политички преглед.

„Тајмс“ против Аустрије. Угледни енглески лист „Тајмс“ доноси чланак под насловом „Криза на блиском Истоку“. У томе чланку жестоко напада Аустрију због њене балканске политике Тврди, да је све ово, што се данас догађа на Балкану, дело аустријских махинација Аустрија хоће да сруши владу Младотурака и хоће Македонију да баци у старо безвлашће. Поуздано јој је средство у томе Бугарска, с помоћу које хоће Аустрија Турску да при-

---

шем, петролеум не вреди новаца? А? знате ли ви пошто је сада петролеум? Знате л'?

— Драга Дашењка! проједа Стрижин. — Овде је питање о живети или мрети, а ви о новцу говорите!

— Навукао се пијаница, па у орман гура свој нос! — викне Дашењка и срдито гурну врата. — О, изроди, мучитељи! Ја патница несрећна, ни дању ни ноћу немам мира! Аспиде васиљиске, грешни изроди, да бог да овако и ви живели на овом свету! А сутра идем! Ја сам девојка и допуштам вам, да стојите преда мном у гаћа и кошуљи! Ви не смете гледати мене, када ја нисам обучена!

И оде, оде.. Знајући, да разљућену Дашењку не умири ни молбом, ни клетвом, па ни паљбом из пушака, Стрижин м хну руком, обуче се и реши да иде доктору Но, доктора је лако наћи само онда, када није потребан. Протрчавши три улице, звонио је неколико пута код доктора Чепхарјанца, па онда код дра Бултихина, па код трећег и на послетку се упути у апотеку: можда ће апотекар помоћи. Ту после дугог чекања изађе му мали, црномањаст, куждрав апотекар, дремо ван, у шлафроку и с таким озбиљним и умним лицем да је чисто страшан био

— Шта желите? — запита он тоном, којим могу говорити само врло умни и солидни фармаценти јеврејске вере.

— Ради Бога... молим вас! — проговори Стрижин задуван. — Дајте ми што... Ја сам овај мах нехотице пио петр леума! Умрећу!

— Молим вас да се не плашите и да одговорите на питања, која вам задам Већ је то један факт, да сте немирни, те вас не могу разумети. Јесте ли ви пили петролеума? Ха?

— Да, петролеума! Молим вас, спасите ме!

Апотекар хладнокрвно и озбиљно приђе столу, отвори књигу и погне се да чита. Кад је прочитао две стране, он макне једним раменом, а онда другим начини мргодно лице и замисли се, оде у суседну собу. Избило је четир сата. И када је прошло десет минута, фармацент се окрене другој књизи и опет се загњури у читање.

— Хм! рече он као неизвесно — Већ је то један факт, да се ви добро не осећате и требали би да се обратите не у апотреку, него доктору.

— Ја сам већ био код доктора! Али нисам могао да их пробудим.

Хм... Ви нас апотекаре не рачунате међу људе и узнемирујете нас чак и у четир сата ноћу, а свако псето и свако живинче има мира.. Ви ништа нећете да разумете, и по вашем, ми нисмо људи, и ми морамо имати живце као пајване.

Стрижин, кад је чуо фармацента, уздахне и пође кући.

— Тако је, суђено ми је да умрем! — мислио је он.

А у врату га је гребло и заударало на петролеум, а у желудцу пекло, а у ушима чуо је: бум, бум, бум! Сваког минута изгледаше му да је ту крај, да му срце више не куца..

Кад је дошао кући, пожури се и напише: „Молим, да због моје смрти никог не кривите“. Онда се помоли Богу и легне. До зоре није заспао, него је смрт чекао, и читаво време привиђало му се, како му је рака обрасла младом травом и како над њом цвркућу тице.

У јутру је он седео на кревету и смешећи се говорио Дашењки:

— Ко проводи уредан и правилан живот, драга селе, томе не шкоди никакав отров. Ето ја сам пример. Та дошла ми је душа у подгрлац, умирао сам, мучио сам се, а сад ништа. Само још мало у устима жеже, а у грлу суши, а цело је тело здраво, хвала Богу... А од куд то? Отуда, што је живот уредан.

— Не, то значи, да је петролеум рђав! — уздахну Дашењка, мислећи о догађају и гледајући у једну тачку. Знак, да ми је трговац дао не доброга, него оног, што је подруг копјеке фунта. Тешко мени јадници и несрећници, измети — мучитељи, да бог да ви овако живели на овом свету, изроди грешни...

И оде, оде...

Лира.

нуди на рат или пак на то да се осрамоти. Постигне ли једно или друго, Младотурци би пали и дошло би до поделе Турске Ту поделу очекује Аустрија, да при подели буде главни наследник. То је, каже, колико себична толико и кратковида политика Барон Ерентал је достојан наследник оних аустријских државника, због којих су Хабсбурговци изгубили своју превласт у Немачкој и Италији

О раду делегација. Са изворне стране дознаје „Пестер Лојд“, како сам вели, да ће се угарска делегација прво позабавити са питањем Босне и Херцеговине. Припреме за решавање тог питања биле су једино узрок, што се делегације нису састале 25 септембра п. н. као што је било утаначено, већ су одгођене за 8. октобар п. н Министар Буријан предложиће проширење автономије Босне и Херцеговине у том правцу, да се створе среска заступства. И тиме ће се, вели „Пестер Лојд“, задовољити и већи део чланова делегације мађарске независне странке. То значи, да ће тај предлог имати већину и у угарској делегацији. Друго је важно питање повишење плате војних часника Ово је потпуно спремљено и без сумње ће брзо и мирно примљено бити Треће је питање побољшање плате војника. Учиниће се покушаји у два правца. У једном делу војске покушаће се са повишењем плате, а у другом делу са побољшањем животних потреба. Мађарска народносни захтеви додирнуће се у истом оквиру, као прошле године што је било. Питање о повишењу сталног броја војника неће доћи на дневни ред. Буде ли у аустријској делегацији то питање избачено на површину, угарска ће делегација одговорити, да оно спада пред законодавство. Председник делегације биће по свој прилици гроф Тодор Зичи, а потпредседник Бела Барабаш

Ако буде овако онда Босна и Херцеговина доиста немају многом да се надају од делегација Но сигурно је и то, да питање устава у тим земљама неће бити тиме решено. Биће борбе и трзавица, но свест и одлучност Срба православних и муслимана у Босни и Херцеговини извојеваће победу оправданом захтеву тамошњег народа и Босном и Херцеговином неће се моћи дуго управљати без устава

Бугарска и Турска. Изгледа, да Бугарска силом тражи сукоба са Турском Најновији њен поступак, када је насилно заузела источну железничку пругу, изазвао је негодовање у свој Европи, осим можда Аустрије и Немачке. Тај поступак дао је повода и лондонском „Тајмсу“, да жестоко нападне Аустрију. У Лондону су мишљења да је Бугарска повредила берлински уговор Становиште Турске у овој ствари је умесно и оправдано. Велики везир изјавио је пред сарадником једног енглеског листа, да је поступак Бугарске разбојничко дело, фриволно и неоправдано Министар полиције Јуми паша рекао је, да ће Турска одлучно захтевати, да Бугарска изда железничку пругу, јер је за узела без икаква права и без икаква повода. Турски пак министар спољних послова изјавио је уреднику „Сабаха“, да се нада, да ће овај заплет због железничке пруге бити ускоро решен и то посредовањем двеју великих сила. Онај случај са бугарским отправником послова Гешовим, само је излика, под којом је Бугарска хтела да изазове сукоб Министар се нада да ће се и та ствар убрзо утишати — Турска је влада одлучно позвала Бугарску, да напусти заузету пругу источне железнице Бугарска влада није на ово још ништа одговорила. Међутим јављају, да је бугарски кнез Фердинанд рекао пред дописницима страних листова, да је он већ упутио бугарску владу, да преда заузету железничку пругу

Вести из места и са стране.

Зашто.

У уредништву „Браника“ састала се „дружина око Браника“, да већа о важној ствари. Имају они тамо у уредништву једног господина, због којега „Браник“ не сме да пише о Спаси Крагујевићу, кнезу Ајленбургу, Настићу и др Шта да се ради? И оно нешто, што се још рачуна у браниковачку странку, мршти се и замера: „Није ли нам доста чуда и бруке у нашој „политици“, него још и то! Хајде, што морамо да трпимо управника дра Полита, па Лазу Милошева, па Гашу него ето сад још и он!“ Наборала се чела у „дружине“, па мисле ли, брате, мисле, шта ће и како ће. Једни су за то, да се тај господин отпусти, други нису противни, али како би се замерили човеку Износе се разлози и з а и п р о т и в, док најзад не узе реч један професор на н восадској гимназији. Сви ослухнуше. Сад ће бити нешто паметно, та признат је књижевник у Матици Српској, а нада се, да ће доспети и до катедре београдског свеучилишта. И он рече: Не можемо, господо, ми отпустити тога човека, јер се то не слаже ни с нашим начелом Међу собом треба да смо искрени. Пред светом можемо писати шта хоћемо и како хоћемо, али руку на срце, те признати морамо, да смо ми н а з а д њ а ч к а с т р а н к а. И ономе господину место је међу нама. И бист тако.

Избори у Далмацији.

У Далмацији предстоје избори за покрајински сабор. Изборна се борба у велико већ заталасала. У тој борби живо учествује и српски народ на Приморју, нарочито Српска Народна Странка Кандидати ове српске странке нису још истакнути. Управа Српске Нар дне Странке на Приморју издала је проглас на своје бираче да ови сами у својим срезовима истакну кандидате. Она неће да утиче на слободну вољу бирача, држи се строго демократских начела, те с тога неће да предлаже ни кандидате изборним срезовима.

Нов лечник.

Син нашег уваженог пријатеља Милоша Марића, велепоседника из Новог Сада, Милош Марић, вежбеник на клушкој клиници за умоболне, у прошлу суботу промовисан је на клушком свеучилишту на част доктора целокупног лекарства.

Споменик жени Змајевој.

Српска православна црквена општина у Панчеву решила је, да подигне споменик Ружи, жени Змајевој. Њој је Змај спевао своје најлепше песме „Ђулиће“ и „Ђулиће увеоке“ и увек је говорио да јој је то најбољи и најпријатнији споменик. Панчевачка општина хоће да јој сачува од заборава гроб, у коме је сахрањена пре 36 година, те с помоћу српске женске задруге подиже тај споменик, који ће ускоро бити откривен.

Српска победа у Турској.

У прешевачкој и паланачкој кази (срезу) у Турској извршени су избори повереника, који ће бирати посланике за турски државни сабор. У прешавачкој кази изабрато је 14 Срба и 7 Турака, у паланачкој 9 Срба, 4 Бугарина и 3 Турчина

Пут шпањолског краља.

Познато је нашим читаоцима, да шпањолски краљ Алфонс са краљицом својом долази у Пешту. Септембра 18. п. н. стиже и бавиће се до 21-ог, а 22-ог путује у Беч и ту краљица остаје док се Алфонз не врати из Дражђана. За сигурност краља и краљице чини се велика према и строго се пази на све долазеће странце у Пешту, јер пронео се глас, да ће у Пешту стићи више анархиста, који су намерни, да учине атентат на краља. По вести једној чује се, да је један анархиста у Биаризи већ ухваћен, који је имао код себе револвер и отрован јатаган. У околини су ухапшене још неке особе на које сумњају, да стоје у вези са анархистама.

Ухапшен цигански караван.

Од даношког убиства па све до сада, Цигани су најбрижљивије избегавали пештанску жупанију. Тим је веће било запрепаштење грађана, кад се у недељу у вече одједном појави цигански караван, који се састојао из тридесет глава и лепо настанио између салаша на пустари близу Даноша. Цигане је прво спазила жена једног виноградара, која је тада сама са сином била код куће. Овога у највећем страху отпрати на суседно добро, члана горњег дома Албе та Нађа, да јави долазак Цигана. Нађ је одмах телеграфски известио најближу жандармеријску постају. Стражмештер убрзо дође, те са својим жандарима и особљем са добра Нађева опколи цигански караван. На позив стражмештера појавише се три Цигана, но најодлучније су побијали да их има више. На то жандари претражише цео караван. Нађоше петоро кола и нађоше свега десет људи и двадесетчетир жене и деце. Цигане заједно с коли и с децом и женама отераше ноћу у затвор општине Алберти. Ту признаше Цигани да су коритари Отправљени ће бити у Дањ, да се испостави одакле су и куд припадају.

Колера у Петрограду.

Најновији извештаји из Петрограда јављају, да се за последњих двадесет четир сата, од кад је издан последњи извештај, разболело од колере две стотине шездесет осам особа, а умрло сто четрдесет осам. Откад је колера избила оболело је свега четир хиљаде девет стотина четрдесет и пет особа, умрло је хиљаду осам стотина седамдесет и четир особе, а излечено је хиљаду две стотине.

Војска у Плевљу.

Из Сарајева јављају, да је тамо стигло 3 батаљона 16. инфантеријске регименте из Беловара и после краће почивке јутарњим влаком отпутовали су у Плевље. Ово појачање војске у Плевљу сигурно стоји у вези са последњим догађајима тамошњим и пограничним.

Судар возова.

На станици ракошпалатској сударила су се два теретна влака. Судар је тако оштар био, да су двадесет вагона потпуно сатрвени, а локомотива једног воза сасвим се раздробила, да није више ни за употребу. Тешко су озлеђени њих тројица. На прв ј истрази установило се, да је узрок судару рђаво смештена скретачница, а и сам скретач је дао противан знак.

Брзојави „Застави“

Стигли 16. септембра.

Долазак шпанског краља.

Будимпешта. Министар унутарњих послова наредио је да од границе па до Будимпеште поред жељезничких шина на сваки пет стотина корачаји буду жандарске постаје кад буде путовао шпански краљ

Против мађарске коалиције

Будимпешта. Противници мађарске коалиције одржаће крајем недеље збор да се удруже.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Трговина.

Нови Сад, 16. септембра 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 22 к 10 до 22 к 20 п
Пшеница нова 21 к 60 п до 21 к 80 п.
Пшеница средња 21 к 20 п до 21 к 60 п.
Пшеница лакша 20 к 20 п до 20 к 40 п
Наполица нова 19 к 60 п до 19 к 80 п
Јечам нови 14 к 80 п до 15 к — п.
Зоб нова 15 к 20 п до 15 к 40 п
Кукуруз у зрну нов 16 к 60 п до 16 к 80 п.
Кукуруз у клипу нов 8 к 20 п до 8 к 40 п.
Маст 140 к п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.
(све од 100 кила)

Свињи угојени тешки 92 до 94 п.
Свињи средњи . . . 90 до 92 п.
Свињи лаки . . . . 84 до 88 п.
(кила)

Теоци 96—100 по кили.
Овци пар 28—36— кр
Јагањци 12–24 пар.

Стање воде под Новим Садом.

15 септембра било је . . . . 2·17
16. септембра било је . . . . 2·97

*

БУДИМПЕШТА, 28. септембра 1908. г. — Оригинални дневни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Данас је продато у готовој роби:

Нова пшеница:

Потиска 550 мтц. 80·5 по 24 10.
Пештанске околине 300 мтц. 80 по 23·30.
Бачка 2000 мтц. 79 5 по 23 75.
(Све се цене разумевају за 3 месеца).
Раж 300 мтц. по 18 80.

Закључци

Пшеница за октобар 1908. . .	К	11·63—11·64
Пшеница за април 1909. . . .	„	11·91—11·92
Раж за октобар 1908.	„	9·38—9·39
Зоб за октобар 1908.	„	8·02—8·03
Кукуруз за мај 1909.	„	7·39—7·40

Све се цене разумевају за 100 кила робе у крунској вредности.

ПРЕ ВРЕМЕНА
рођена деца

са Скотовом Емулзијом бивају спашени од распада и развијају се до нормалне снаге и јачине.

Хиљадама

забринутих родитеља били су ус хићени о брзом обрту побољшања Чак где се млеко одбијало, тамо се

Скотова Емулзија

радо узимала у лако свариво.

Право само са марком — рибарем — као знак гаранције за Скотов поступак.

Цена оригиналној боци 2 К 50 п.

Добија се у свима апотекама

1168 1—5

КУЋА на продају

са шпецерајском и мешовите робе трговином, која има дозволу продаје трафике и пића, а постоји 15 година, лежи на главном друму, Арпадски сокак број 142. у Кули.

Ближа извешћа даје

1284 1—3 **Бошко Милутиновић**
трговац у Бач-Кули.

1843. szám | – 1908. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbiróságnak 1907. évi Sp. II 1658/3. számu végzése következtében Dr Radányi Ernő ujvidéki ügyvéd javára Petrovics Száva és társa ellen 100 K s jár. erejéig 1908. évi junius hó 25-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 741 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ágynemü, szobabutorok, 55 drb. birka és 14 drb. bárány nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbiróság 1908. évi V. 876/1. számu végzése folytán 100 kor. után 1907. évi deczember hó 13. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 99 koronában biróilag már megállapitott költségek erejéig, Petrovics Száva és Sovlyanszki Sándorné házánál Sajkáslakon leendő megtartására 1908 évi október hó 1-ső napjának délelőtti $^1/_2$10 órája határidőül kitüzetik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Titelen, 1908 évi szeptember hó 13. napján.

Rex Ede
1285 1—1 kir. bir. végrehajtó.

Оглас.

На основу одлуке српског православног народно црквеног саборског одбора од 8 августа 1908. број СО. 6736/1631. ex 908. **издаваће се под закуп земља манастира**

ГРГЕТЕГА

под јесењи усев у среду 17. (30.) септембра и следећих дана у 9 сати пре подне на лицу места и то први дан у самом манастиру, а затим на салашу прозваном Банковци.

Земља ће се издавати парцеларно све по 4 јутра и то за сад на једну годину дане.

Закупнина се плаћа тако, да се поливица по досталцу полаже одмах при дражби а друга половица првога маја 1909. (§ 20 наредбе за спровађање манастирске уредбе) Чим лицитација буде правомоћна и прва се половица закупнине положи предат ће се земља одмах закупнику у посед (§. 21. проведбене наредбе).

Ко хоће да лицитира, мора одмах да положи жаобину и то 10% од почетне цене, коју ће изасланик саборског одбора одредити.

У Земуну 25. септембра по р. 1908.

Др. Јован Радивојевић Вачић,
1278 3—3 изасланик саборског одбора.

ДР. ШПИРТА
и
др. КАЛЕНИЋ
зубари

ординирају од сада на Деакову тргу бр. 3., I. спрат **у Кући дра Лазе Марковића.**

1258 2—2

МЛАЂЕГ **ПОМОЋНИКА**

треба ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

Т. ЂОРЂЕВИЋА

у НОВОМ САДУ

Ступање одма. 1249 3—3

Стечај.

Општини града Београда потребна су са њено грађевинско оделење четири инжењера и два подинжењера.

Позивају се компетенти, да поднесу своје пријаве заједно са потребним квалификацијама о својој стручној и практичној спреми најдаље до 1 октобра ове год. суду општине града Београда.

Услови за пријам у општинску службу следећи су:

1.) Инжињери да имају диплому инжињера.

2.) Подинжињери могу бити и свршени техничари које се доказује дипломом о свршеној школи.

3.) Плата инжињерима биће до 5.000 динара годишње.

4. Плата подинжињера биће 2.500 за прву годину службовања, а после две године добија повишицу 500 динара.

5.) Кандидати који су провели дуже време у практичном раду имају првенство.

Из суда општине града Београда 6. септембра 1908. год. АБр 14.200. 1261 2 3

НОВО!! — НОВО!!

До данас у целој Европи први Србин **шпецијалиста енглеског мушког и женског кроја.** Израда је најбоља! Послуга тачна! Цена умерене! Богати избор у мустрама енглеских и француских штофова

Г. г. ђаци имају знатан попуст.

Препоручујући се јесам с поштовањем

Тодор Гајић
Нови Сад, казанџијска улица бр 17.
12'6 6 12 у кући г. Цикмунда.

ЗА МОЈУ
ШПЕЦЕРРАЈСКУ ТРГОВИНУ
потребујем једног
млађег помоћника,

који је вредан, вољан раду, говори српски, немачки и мађарски и који одма ступити може. — Обратити се треба на

С. П. Јовановића
1244 3—4 **у Панчеву**

Недостиживо средство за негу
1525 78—100 **лица и руку јесте**

Једино прави са свим нешкодљиви Silva crem Одстрањује сује дице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство Може се и у јутро после прања рабити. Са теглице 4 круне без даљег трошка ако се новац напред пошље. Где ее не би могао добити поручује се из

лекарне Салватор А. Ковијак **Рума**

ЗА МОЈУ
МОДЕ, МАНУФАКТУРНУ И ПАМУКА ТРГОВИНУ
потребујем
једног старијег и једног млађег
ПОМОЋНИКА.

Место стално. — **Добри самостални продавци** нека пошаљу своје оферте са ознаком плате фикс или са обскрбом администрацији „Заставе“ под шифром „СОЛИДАН“.

1252 4—5

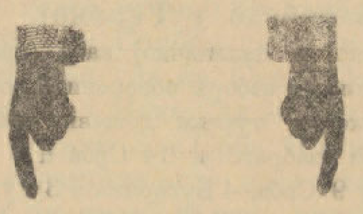

У мојој накладу и само се овде код мене може добити

Натошевић:
Срп. Буквар
„ Читанка II.
„ „ III.
„ „ IV.
Слов. Буквар

НАЈВЕЋА
издавачка књижарница школских књига
МИЛАНА ИВКОВИЋА
Нови Сад (Ujvidék).

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и велико (en gros)

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије

Најновијих школских записника
по министарској наредби
могу се добити код мене
(Моја наклада.) 1138 5—20

НЕМА ВИШЕ

скупих шешира
скупих ципела
скупих кравата
скупих кишобрана
скупих кошуља
скупих чипака,

ако своју потребу у мушкој и женској моди набавите у помодној трговини

С. КОВАЧА

код

„РОДЕ“

(Лајош Кошутовој улици број 25.)

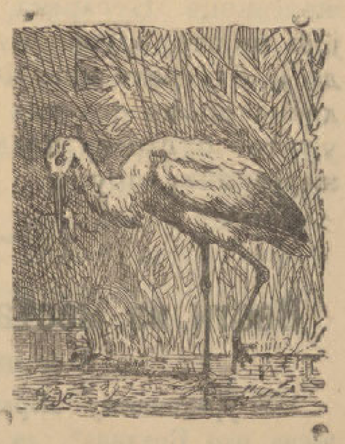

1244 5

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.